

1505.

1663

A.
397

26

4

FELICITER!
DISCURSUS JURIDICUS

De

DOMINIO,

Quem

Consensu Magnifici Jctorum ordinis

PRÆSIDE

RECTORE MAGNIFICO

(5 1/2)

VIRO

Nobilissimo, Consultissimo, Excellentissimo

DN. CHRISTIANO KLENGELIO,

Jcto & Antecessore Celeberrimo, Curia Electo-

ralis, Consistorii Ecclesiast. Scab. & Facult. Jurid.

Assessore Gravissimo,

Domino, Præceptore ac Patrono suo

æternum colendo

Publicè defendet

AUTOR

CUNO Friederich von Bodenhausen/

Nobil. B.

In Auditorio Jctorum

Ad d. Julii.

✻ ✻ ✻

Wittebergæ, Literis MICHAELIS Wendt/

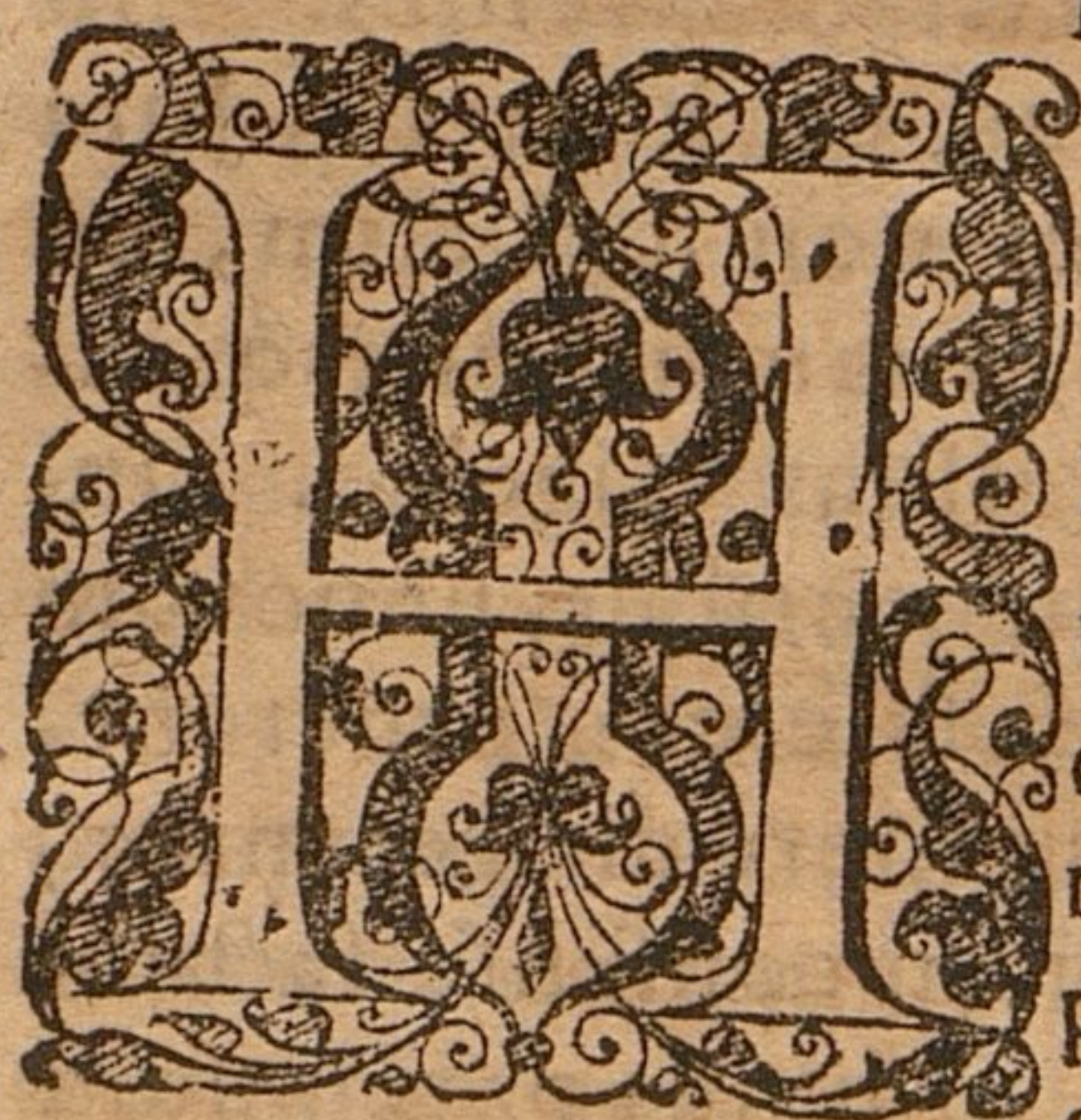
Anno MDC LXIII.

JESU JUV A!

THESES. I.

Hominem, creaturam omnium creaturarum nobilissimam, à summo rerum conditore ad sui ipsius imaginem esse creatum, sacrae docent paginae. Præditi ea ratione Principes generis humani singulari quædam omnium virium, superiorum præcipue & principalium animæ facultatum harmonia: dum ratio subiecta DEO, & huic vicissim cæteræ animi facultates, nec animæ sic obsequium detrectabat corpus. Nec dubitandum, perfectissimam illam & concreatam felicitatem ad posteros fuisse propagatam, nisi statim Satanae astutia ab integritate illa deducti fuissent protoplasti nostri. Unde turpissimam illam hodieq; deplorandam primorum parentum à DEO defectione, ratio & voluntas rebellavit DEO; Hinc & rationales animi facultates & corpus ipsum rationi rebellare ceperunt. Interim ingenti illam depravatione nondum ablata penitus divinam benevolentiam imago divina, restant potius hodieq; reliquæ illius, dictitantes, quid conveniens, aut disconveniens menti ac voluntati divinæ; discernentes rectum de honesto ac turpi, hoc vetando, illud præcipiendo; Ostendentes tanquam

A 2

norma

norma ac regula, quâ ratione actus humani instituendi ordinandiq; sint, quoq; modo aliquid licitum aut illicitum sit. Et hoc vulgò Jus naturale vel à naturâ naturante vel naturâ naturatâ dicitur. Concernit Jus illud tantum actuum moralium necessitatem, quatenus nempe homines in se & in statu naturæ considerantur, nec continet homines in civili societate viventes. Ast civilibus constitutis societatibus, civilia quoq; Jura condi, secundum quæ homines non sigillatim, sed in civili illa societate degentes, vitam actionesq; instituerent suas, summa hîc necessitas exigebat. Inducta eadem ratio naturalis svasit gentibus, ut novum aliquod atq; commune jus inter sese constituerent, juxta quod ipsi in hoc societatis genere dirigerentur, quodq; communi tacitoq; gentium consensu factum appellatumq; est jus Gentium. Et hujus præcipuum effectum esse proprietatem & distinctionem dominiorum, ex qua & alia quam plurima ad conservationem societatum civilium spectantia profluxerunt jura, omnium ferè eruditorum hætenus meruit calculum.

II. De cætero, etsi scopum nostrum non feriat famosissima illa Moralistarum æque, ac Jctorum controversia: An primis mundi incunabulis rerum communio floruerit; interim si dicendum, quod animo sedet, ita rem comparatam fuisse arbitror. Placet nempe discernere statum integritatis à statu corrupto, ita ut rerum consumptibilium usus in utroq; statu nunquam sine proprietate esse possit. Potestas enim utendi consumptibilibus supponit facultatem eas destruendi & destructas sibi appropriandi: Sed nemo de ea sibi gloriari poterit nisi proprietatis & dominii nixus titulo. Natura itaq; harum rerum negotium
hoc

hoc satis reddit facile; sed quoad alias res mobiles aut immobiles, nolim statum integritatis cum statu corrupto confundere. Quò minus enim in statu feliciore liberis protoplastorum, si is perdurasset, talem adscribere audeam proprietatem, ut, etsi alteruter re aliquà, quam occupavit, amplius non utatur, alter ab usu istius rei & occupatione prohiberi possit, quam plurima me inducunt ratiocinia. Summa simplicitas, quã induti primi parentes, ejusmodi exclusionem haud admitteret; præprimis quod tam vasta terrarum latitudo exiguo illi hominum numero facilè suffecerit. Et neutri insuper defuerit facilis commoditas & locuples materia, alterum in rebus alterius generis occupando utendoq; præcludere. Neq; tamen hanc sententiam formulæ divinæ donationis *Gen. I. v. 28.* repugnare arbitror; Nullus quippe nego, DEUM Ter. Opt. Max. toti & universo humano generi liberam disponendi de rebus sibi subjectis facultatem largitè concessisse; Interim & illud negari vix poterit, quod Abel (si in concreata protoplasti perstitissent felicitate) agro occupato amplius non utente, Cain jurè eundem occupare potuerit, quod & vice versa procedere videtur. Constat itaq; nos neutiqvam defensitare primam rerum cõunionem, prout nonnulli frustra illius propugnationem sunt aggressi. Afferimus potius constanter cum famigeratissimo *Dn. Johan. Strauchio de Imperio Mar. c. 1. & Nobilissimo Dn. Leisero in Disput. de proprietate rerum Thes. 6.* Jus in rerum universitatem per divinam donationem primis parentibus concessum, omnis proprietatis expers haud fuisse. Nihilominus tamen desinente alterutro in statu integritatis uti re quadam ab illo occupatã, quod eandem occupandi alteri via haud fuisset præcludenda superius

adductæ svadere videntur rationes: Nec obicem po-
nere potest, quod Adamo soli existenti totus terrarum
orbis cesserit, ut hâc ratione illa desitio ab usu rei
frustrâ hîc concepta videatur; præcipuè quod *Eccle-
siastes c. 17.* dicat. Dedit illi non illis potestatem illo-
rum, quæ sunt supra terram. Verùm accuratissimè
huic dubio occurrit *Nobil. Dn. Leif. d. d. Thes. 7.* partim
ex divinæ traditionis formulâ divinam multiplica-
tionis benedictionem continente, partim ex nimîâ
omnium rerum ad victum destinatarum abundantia.
Supponit itaq; nostra sententia feliciorē in concrea-
ta felicitate perdurationem. Cæterùm supposita fra-
gilitate & generis humani incremento ipsa ratio, non
tantum ob defectum amoris & justitiæ nimiam pro-
ducentem inæqualitatem & iniquitatem, sed etiam ob
locorum distantiam & omnis fraudis ac malitiæ tran-
quillitati repugnantis evitacionem svasit rerum ap-
propriationem. Neq; tamen omne hominum factum
ab hâc ipsâ excludendum censemus, inducti itidem
particula *subjicite eam*, in divina traditionis formula
reperta. Et hoc fortassis *Jctus in L. 1. ff. de A. vel A.
Poss.* intendit, Dominium rerum à naturali possessio-
ne cepisse asserens. Concedimus interim utraq; manu,
posse & possessionem à Domino incipere, considerato
scil. Dominio in actu primo, quatenus id per posses-
sionem demum deducitur in actum secundum. Sed
an ea *Jcti* fuerit mens, de eo quam maximè dubitave-
rim, præcipuè quod contextus aliud ostendat, & verba
in dubio in potentiori significato sint intelligenda.
Certum est, rerum mobilium proprietatem per occu-
pationem cepisse, quæ eæ ita Dominio possessoris sub-
jectæ, ut sine injuria occupanti auferri nequeant. *Dn.
Sprauch. d. Tit. Thes. 7. Dn. Leif. d. d. Thes. 9.* Rerum verò
immo-

immobilium possessionem & proprietatem & occupationem & divisionem à primis parentibus acquiri potuisse non improbabile censet, *Dr. Leiferus d. d. Thes. ii. 12. & 13.* De cætero dicta hæcenus saltem rerum creatarum Dominia ab hominibus acquisita ante diluviū spectant; quid verò de rerum acquisitione post diluvium asserendum certò, non minus hîc notatu dignum arbitror. Ut paucis me absolvam, itidem occupatione proprietates regionum à gentibus primitus quasitas putaverim, ita ut Gens in certo confidens loco, quem semel occupavit, ab alio turbari non possit. Nec ineptum foret, conjicere, rupto sermonis commercio præsentibus cujusq; nationis patribus familiâs divisione gentibus proprietates fundorum quasitas esse; Ut adeò tam ad acquisitionem quam continuationem fundorum Domini dispositionis humanæ auxilium ad partes quam maximè vocandum. Quicquid sit, hæc omnia eò collimare videntur, ut Hermogeniani in *L. 5. ff. de l. & l.* confirmatam darent sententiam, quâ Dominiorum distinctio Juri Gent. adscripta.

III. Præmissâ Dominiorum distinctionis origine, accuratius pro institutione pertractanda venit ipsius Domini natura. Vestigiis verò insistens Ulpiani Jcti nostri in *L. 1. ff. de l. & l.* inqvientis: *Juri operam daturum prius nosse oportet, unde nomen Juris descendat.* Id mihi negotii credidi solum dari, ut evolvam prius, unde vocabulū Domini suam habeat originem. Dominium itaq; à Domo dictum esse apparet exinde; sive quod olim Dominia eatenus tantum porrigerentur, quatenus domestici fines; sive quod propria & nostra usitatè à Domo appellentur domestica. *Wesenb. ad ff. de Acq. rer. dom. n. 2.* sive quod etiam primus Dominus, & per consequens primum Dominium in domo

mo esse cæperit. *Vacon à vacun. L. 2. declarat. l. 43. n. 6.*
Subjecta enim post lapsum tristissimum in pœnam de-
fectionis satis acerbam Eva Adamo *Gen. 3. v. 16.* Me-
diante deinceps uxore pater adeptus potestatem in
liberos, quod partus sequatur conditionem ventris.
Translatum tandem & illud Dominium, inventa Jure
gentium servitute in servos. Graduali interim ea po-
testas à patre familiâs exercebatur modo. Servis enim
dominicè, uxori politicè, filiis regiè imperat, juxta
Philosophorum Principis sententiam *1. Pol. 12. § 13. 3. Pol. 6.* Nunquam tamen illud illius Domini latè dicti
exercitium fines domus transgressum est. Unde & Ul-
pianus in *L. 195. §. 2. ff. de V. S.* Patrem fam. cum vocat,
qui in domo Dominiū habet. Neq; tamen Dominium
actuale perpetuò patremfam. constituere, sed potentiã
quandoq; dominandi sufficere cum *Gaddeo add. L. p. m. 1074.* assero. Ufu demum subsequenti convivia quoq;
appellata fuere Domina non tamen omnia, sed ea tan-
tum, quæ domi celebrabantur; hinc is, qui convi-
via instituebat, Domini titulo decorabatur. Distincta
eò fine Domina à sodalitiis, quod illa domi à privatis,
hæc publicè & solenniter à sodalitatibus, aut magistra-
tibus præbeantur, teste *Connan. comment. Jur. Civ. lib. 10. c. 5. n. 7. p. m. 1017.* Ulterius ad Principes compellendos
illa Domini vox pertracta. Unde *Vivius Zeno, teste Marcello in lib. 3. ff. de his quæ in test. del.* Antoninum Im-
peratorem Dominum appellavit. Germanis præcipuè
hæc vox quam maximè usu venit, dum Principes suos
dupliciter compellant Herr Herr / altero reverentiam
& honorem, alterò Imperium indigitantes; etsi ab-
solutè appositum Imperium importare soleat. Sed ut
aliàs nomen ortu bonum, hominum vitio in deterius
sæpius fuit mutatum; Sic & Dominus deinceps appel-
latus

latus, qui primariâ intentione privatam, secundariò verò publicam respicit utilitatem, juxta communia Politicorum principia. Unde Romanis nomen id adeò odiosum erat, ut quamvis Caligula DEorum habitu incedens & elatus se Dominum dici atq; insigne regni capite neçtere tentaverit, teste *Aurel. Victor. Histor. abbrev. p. ult. ubi de Caligula.* Alexander tamen atq; Tiberius ut maledictum & improbum, imò ut contumeliosum exhorruerunt, seq; amplius dominos vocari vetuerunt, ut notat *Sveton. in Tiberio c. 27. Lamprid. in Alex. Sever. p. 115. Edit. Salmas.*

IV. Insuper & hodiè vocabulum Domini assignatur plurimis honoris & urbanitatis causa. Sic uxores maritos suos appellabant *L. 57. ff. de donat. inter vir. & uxor.* Et mulier marito suo blandita dominulum suum vocabat apud Scævola. Sic cliens patronum, sic debitor creditorem nominat *in L. 22. in princ. ff. ad L. Falcid. L. 26. & seq. de constit. pecun.* Et moris est, ut & quosvis obvios Dominos salutemus, quorum nomina ignoremus *Sen. L. 1. Epist. ita & Martialis,*

Cum te non nossem, Dominum regemq; vocabam.

Imò assignatur quoq; vocabulum Domini tutoribus & curatoribus *L. 7. §. 3. ff. pro Empt. si officio scil. suo rectè functi fuerint.* Nec præsentem assignamus locum significationi illi, qua vox Domini denotat potestatem quamcumq; seu facultatem ad aliquid. Sic Imperatorem nostrum sacratissimum mundi Dominum vocari constat *ex l. 9. ff. ad L. Rhod. de factu.* Ita & minus accuratè vocabulum Domini accipit *Valent. Guil. Försterus Tract. de Domin. c. 2. n. 13. pro patrimonio privato* Confunderetur enim hac ratione jus in re, & ad rem seu ad personam; Siquidem constat, vocabulum patrimonii significare non tantum Jus circa rem,

B

sed

sed etiam ea sub suo ambitu complecti jura, quæ in personam nobis competunt. Neq; enim novos Justinianos latere potest, patrimonium pro re subjecta universas alicujus divitias, bona & substantiam universam denotare *L. 1. §. 7. ff. de Off. Praef. Urb. L. 20. ff. quod metus causa L. 9. §. 1. ff. de Min. L. 25. §. 1. de petit. hered. L. 1. ff. de Usuf. ear. rer. quæ usu consum. §. 1. Inst. de R. D.* Quis autem negaret, jura ad rem seu in personam æquè patrimonio nostro assignari, ac jura in re. Ultimò nec illi subscribimus significatui, quo Domini nomine aliquando venit quodcunq; jus in re interpretatos constitutum. Ita enim omnes juris species in re nomine Domini denotari possent. Sed potius in nativo & proprio sensu hic acceptamus cum *Nob. Dn. Habn ad Par. Wesenb. de A. R. D. Part. 2. n. 3. p. 657.* pro jure illo, quod quis habet in ipsam rei substantiam, seu pro jure eò, quo rei corporalis usus & alienatio in arbitrio ac voluntate possidentis est, & ita differre Dominium à reliquis speciebus juris in re, inferius latius tractaturi sumus.

V. Restat hic potius ut & paucis agamus de ipsius vocabuli Domini Synonymia. Reperiuntur enim alia quoq; vocabula, quibus Dominium insignitur, quæ præ reliquis est vocabulum mancipium, quod antiquitùs à Romanis in hac significatione frequentissimè usitatum fuit, teste *Varron. Lib. 4. de Lingua Latina* cujus verba hæc sunt: *Nihil dat fortuna mancipio.* Unde & res mancipi & nec mancipi proficiscuntur; & mancipatio dicta quod sit translatio civilis Domini *Ulpian. in fragm. Tit. 19.* Deinde & Dominatio idem erat ac Dominium *L. 78. in fin. ff. de A. vel A. H.* Significat & Dominatus quandoq; Dominium, siquidem hoc vocabulo Cicero sæpè usus est, item Dominicum sive Domini

202

minii patrimonium 2. F. 35. ibi Episcopi & Clerici ea, quæ in Dominio habent & feuda his apta olim dederant & hodiè dant. Pro Synonymis quoq; venditantur vulgò Dominium & Dominium proprietatis in L. 46. §. 1. L. 74. de furt. L. 4. C. de probat. L. 13. & 36. ff. de A. R. D. §. 44. & 45. Inst. de R. D. Et hanc acceptionem antiquioribus Jctis facilè concesserim, si vocem proprietatis in latiori ac improprio sensu acceperint, sed si de strictiori ejusdem significatu incidat sermo, omninò discernenda illa satis distincta vocabula cum Imperatore in §. 1. & ult. Inst. de Usufruct. Ita quippe proprietatem esse partem Domini pleni non absurda mihi videtur sententia. Tandem & Possessionis vocabulum interdum à Jctis pro proprietate usurpatum non una vice in nostro reperire licebit jure, præcipuè in L. 78. ff. de V. S. L. 4. C. de Contrab. Empt. L. 5. §. 10. ff. de rebus eorum quæ sub Tut. & aliis infinitis. At verò si accuratius loqui velim, dicendum potius cum Jcto in L. 12. §. 1. ff. de Aq. l. amit. Poss. proprietatem cum possessione nihil commune habere. Nisi forte asseramus, propter voluntatem agentium & incuriam loquentium verba quàm sæpissimè ad improprium sensum detorqveri. Nec dictu improbabile, possessionem ibidem non propria vocis vi & ἐπέγεια, sed per quandam interpretationem & metonymiam causæ pro effectu, denotare Dominium: prout superius Dominium rerum à possessione incepisse asserui.

VI. Absoluta hætenus nominis trutinatione, operæ pretium exigit, ut inquiramus in ipsius rei naturam, cujus dilucidiori intellectui præcipuè conducet prænotata definitio Domini. In hujus finitione hætenus mirificè desudasse Doctores, testantur innumera eorum descriptiones, quæ passim apud Autores

reperiuntur; Adeò, ut vix certi quicquam statuere liceat. Earum præcipuas, ut recenseam ob evidentiore hujus rei cognitionem, haud incongruum mihi videtur. Arripiunt autem nonnulli Bartoli sententiam in *L. 17. §. 1. ff. de acqvir. Poss. definientem Dominium, quod sit jus de re corporali perfectè disponendi, nisi si quis lege prohibeatur.* Hanc descriptionem tanquam mancam ac mutilatam supplere conatur. *Myns. §. 1. Inst. de R. D. n. 4.* hoc modo: *Dominium est jus de re corporali perfectè disponendi & vindicandi, si copiam non habeas, nisi si quis lege aut conventionione prohibeatur.* Verùm nec hæc sufficiens est, siquidem hæc definitiones tanquam ab effectu desumptæ formâ specificâ, per quam restringitur genus ad solum definitum, ut hoc restringatur à reliquis, carent; quod tamen ut definitio aliqua perfecta censeatur, ut ex Logicorum Scholis patescit, maximè requiritur. Deinde adeò angustis circumscripta est cancellis, ut contra omnem rationem & expressissimos juris textus, quales sunt *Tit. Inst. quibus alienare licet vel non L. pen. & ult. C. qui testam. facere possunt L. 69. §. fin. L. 77. §. Libertis de Legat. 1. L. 7. §. fin. de Distract. pignor. L. 3. C. de Condict.* excludat pupillos, minores, prodigos & proprietarios, usum fructum aliis concedentes, quos tamen cæteris paribus Dominos esse, nemo inficias ibit. E contrariò ex his definitionibus & illud absurdi elici posse, tutorem, curatorem, imò & procuratorem, quibus disponendi facultas ex conventionione aut lege concessa, contra omnem juris dispositionem Dominos esse, cuilibet videre facile est. Baldus definit Dominium per *proprietatem cum plena alienandi potentia in L. 3. §. 1. C. de secund. nupt.* Verùm nec illa exhaurit latitudinem definiti, siquidem Dominium in potentiori significato est terminus latior proprietate & non

& non improbabile esse superius diductum, proprietatem tanquam partem integrantem domini pleni esse. Constat verò totum per partem definiri non posse. Nostram etiam non facimus *Donelli L. 9. Com. 1. Civ. c. 8. Et ibidem in notis Hilligeri* sententiam, statuentiam *Dominium esse jus in re sua*. Cum ea ipsa omnibus jurium in re speciebus applicari de facili possit, quippe nec servitutem, nec possessionem aut pignus habenti jus quoddam, licet diversum ratione diversitatis jurium jure denegari possit. Nec juvat Donellum particula adjecta *sua*, siquidem & res illa, in qua alicui servitus aliqua constituta, certo respectu, ratione emolumenti scilicet & utilitatis illius dici possit. Ex hinc cuivis patescit, dictam Donelli definitionem suo definito latiore judicandam. Nec novus iste Försterus novissimam & Jctis alias incognitam definitionem suam nobis arripiendam persuadebit, qui etsi innumeras recensendo definitiones magni subsellii Doctores corrigere haud erubescat; nihilominus tamen vix locum reperire potuit, in quo acquiesceret, & cum jam jam se acu rem tetigisse crederet, valde tamen hac in parte hallucinatus est, dum *Dominium* describere maluit *per jus patrimonij rei Dominandi*. Quilibet enim certus est, vocabulum patrimonij quatenus in *Tit. Inst. de R. D.* in latissimo significato sumitur, non pro bonis, quæ liberi ex hereditate parentum accipiunt, sed pro bonis undecunq; quæ sitis omnem facultatem circa res in patrimonio denotare, & per consequens tam jus in re, quam ad rem comprehendere. *Arg. L. 49. de P. S. L. 1. §. 7. in fin. ff. de Offic. pref. Urb.* prout superius negorium hoc jam tum satis decisum. Et cum vocabulum *Dominandi* Förstero idem sit ac *disponendi* iterum laborat definitio, quippe quæ ex-

B 3 cludit

cludit illos, qui, quamvis Domini sint, nihilominus libera disponendi facultate non gaudent, ut ex sæpius citato *Tit. Inst. de his quibus alienare licet l. non*, manifestum est.

VII. Reliquas definitiones ut taceam, quas brevitate amore hic præterire placet, describimus Dominium quod sit *Jus, quod quis in ipsam rei corporalis habet substantiam*. Genus hujus definitionis *Jus* constituimus, quod ab omni primitus liberandum ambiguitate; ne genus ambiguum, aut nimis æquivocum posuisse censeamur. Reperitur id quandoq; in jure nostro sumptum pro ipsa Jurisprudencia seu juris arte in *Tit. Instit. de l. § I*. Unde etiam hujus artis periti vocantur *Juris Studiosi* in *L. 1. ff. de Off. Assess. L. 9. ff. de Pœnis. L. 4. ff. de Var. § extraord. cognit.* Interdum & pro æquitate seu æquo & bono, quod justitia in rebus constituit, id receptum videre licet *Arg. L. 32. de reb. cred. L. 2. §. fin. de O. § A*. Nec rarò pro justo seu legitimo i. e. quod lege est præscriptum vox juris usurpata *Tit. de Ignor. Juris § facti*. Et ita in eo sensu opponitur injusto, unde & injusti dicuntur *Legum violatores*, qui legibus non obtemperant. Frequentissimè denotat potestatem aliquam in persona, unde quædam dantur suæ potestatis, quædam subsunt potestati alienæ in *L. 5. ff. de Adopt.* Imò & loco, in quo Jus redditur per quandam improprietatem vocabulum *Juris* tribuitur *L. 4. §. 1. ff. de Interrog. in Jur. faciend. L. 1. de in jus voc. L. 6. ff. de fer. L. 56. ff. de re Judic.* Usurpatur etiam pro jure reddito seu applicatò in *L. 2. §. 13. de O. I.* quod quandoq; in *Jus* iniquum degenerat, illudq; prætor concernit ratione intentionis, *L. pen. ff. de l. § I*. Datur quoq; ratione diversitatis circumstantiarum *Jus* justò melius, cujus insigne exemplum videre licet, in materia usu-

208

usucapionis. Quamvis enim Jus, quod scriptum appellamus, in se & sua natura nulla polleat iniquitate; nihilominus tamen, si in hypothese id consideremus, circumstantiarum varietas ex summò jure summam facile producere poterit injuriam, nisi æqvitatìs adhibeamus auxilium, aut rationem exteriorem ac civilem internæ ac naturalis præferamus valori. Tandem vocabulum Juris usurpatum invenio pro titulò, quò quid acquisitum in *L. 10. Si serv. vind. L. ult. de aq. & aq. plu. arcend.* Sed missis omnibus hisce significationibus, accipio vocabulum juris pro qualitate Jure constituta *Arg. L. fin. C. ne rei Domin. l. templor. vind.* seu pro Jure, propter quod res nostra est, juxta L. 3. C. de præscr. 30. & 40. annorum L. 13. § 1. L. 19. de damn. infect. Nec Jugulum causæ petit, quod in *L. 13. §. 1. L. 19. pr. ff. de damn. infect.* Jus in re Dominio contradistingvatur. Textus enim citatus non est accipiendus de pleno jure in re, sed de illo, quod quis habet circa accidentiã tantum rei alicujus. Sic usufructum habens, habet etiam jus in re, sed non in ipsius rei substantiam, sed emolumenta tantum, quæ usufructuarius ex illâ re percipere habet.

VIII. Porro in definitione rationem differentie desumimus ab objecto & formã. Objectum constituimus res & quidem corporales tantum: Ubi gravissima & inter Doctores longè celeberrimos valdè exagitata occurrit quæstio: *An etiam rerum incorporalium decur Dominium?* Præpugnant acriter hanc sententiam *Bachovius ad Treutl. Vol. 2. Disputat. 20. Thes. I. Lit. L. Ungepaur. Exercit. Exer. 5. qu. st. 3. Vultejus ad Prin. Inst. de R. D. n. 20. Först. in Tract. de Domin. c. 5. Membr. 2. Zoës. in Com. ad ff. de A. R. D. n. 2. Treut. Volum. 2. Disput. 20. Thes. I. Lit. L. Schneid. ad §. 11. Inst. de R. D. n. 2. & alij quamplurimi.* Ut inde

inde confiteri necesse habeam, rem adeò intricatam esse & involutam dissentientium nebulis, ut, quid statuendum in harum opinionum conflictu sanè Delionatore hic opus esset; Si quid tamen cum venia tot dissentientium virorum nobilissimorum dicendum sit, in negativam descenderem sententiam, non attendens, quod contradictores non tam textibus, quam etiam rationibus satis muniti, nobis objiciant: Quod Dominium quandoq; in Jure nostro tribuatur rebus incorporalibus, ut possessioni *L. 2. vers. si verò C. ubi in rem act. exer. debet. L. 9. C. de Pignor. L. 11. C. de omni agro desert. Et servituti L. 15. §. 8. ff. quod vi aut clam. Et pignori. L. 10. §. 1. ff. quib. mod. pign. l. hypoth. solv. item usufructui L. 3. ff. si ususfr. pet. L. 4. de Usufruct. L. 118. in fin. pr. ff. de V. O. L. 70. §. 2. de Fidejussor. Imò omnis vindicatio præsupponat Dominium *Arg. L. 23. pr. de Rei vind. L. 27. pr. ff. de A. R. D. & vindicatio sit actio ex Dominio fluens L. 14. §. 2. de Except. rei jud. §. 1. Inst. de Act. Servitutes autem & peti & vindicari constat ex toto Tit. si serv. vind. L. 1. in pr. L. 5. §. 1. & 2. si usufruct. pet. L. unic. §. 4. de Remiss. & Vasallus dicatur habere rei vindicationem 2. F. 8. §. Rei autem, item Emphyteuta. L. 1. §. 1. Si ager. vect. Porro & id afferunt dictæ sententiæ propugnatores; Quod detur Dominium proprietatis seu rei, ideoq; & aliud Juris. Rationem consequentiæ desumunt ab eò, quod aliàs frustra adjectum videretur vocabulum proprietatis, nisi discernendæ alterius speciei causa id fieret. Insuper & eo commoti videntur. Quod & res incorporales præcedente justa causa tradi possint. Proferunt quoq; *L. 23. in prin. de R. V. cujus legis vi tale struunt argumentum. Qvicunq; habet actionem in rem, ille est Dominus. Subsumunt; Usufructuarius, creditor habent***

405

habent actionem in rem, E. usufructuarius, creditor sunt Domini, Et per consequens datur Dominium rerum incorporalium. Ultimò adstruunt, quod per cessionem nobis acquirantur Dominia *Ulpian. in Fragm. Tit. de Domin. § Acquisit. rer. 19. §. 1.* Res autem incorporales etiam cedi dicuntur veluti usufructus. *d. Tit. 19. §. 10.* E. per consequens cessione rerum incorporalium acquiri nobis Dominia. Restant adhuc quamplures dictæ sententiæ subscribentium rationes, quas omnes annectere pagellarum angustia prohibet, sufficere enim crediderim potiora allatæ opinionis defensorum argumenta recensuisse.

IX. At verò, etsi hæc ipsa fundamenta prægnantia satis videantur, ut aliquem ad hujus sententiæ propugnationem commovere de facili possent; longè tamen prægnantiores negativæ sententiæ rationes judicaverim, unde & illi calculum addere haud vereor. Constat igitur rerum incorporalium non esse proprie dictam possessionem. *L. 32. §. 1. de Serv. urb.* & sic nec Dominium proprium. ~~Dominium enim ex naturali possessione cepit esse, quæ naturalis possessio requirit corporalem apprehensionem~~ *Arg. L. 43. §. 1. ff. de A. R. D.* sed hujus inhabiles sunt res incorporales, quippe quæ nec tangi nec videri possunt, ideò nec Dominium in strictiori & proprio sensu de illis prædicari poterit. Tandem & novos Justinianeos latere nequit, rerum corporalium rei vindicationem esse. *§. 1. Inst. de Act.* Neq; verò præsumendum, Imperatorem sine prægnanti emphasi rei corporalis tantum fecisse mentionem, suffecisset quippe, si in genere de re ab alio possessâ ipsemet dixisset. Imò expressè negatur, rerum incorporalium vindicationem dari *in L. 56. ff. de R. V.* Ad quam legem rectè commentatus est *Dionysius Gothofredus:*

C

207
dus: & jurium incorporalium (petuntur enim confessoria) nisi per consequentiam rei corporali accedant. Confirmat quoque in genere nostram sententiam, quod tam in ff. Titulus de A. R. D. quam etiam in Inst. Titulus de R. D. rerum tantum corporalium acquisitionem contineant, nec ullus textus de acquisitione rerum incorporalium loquatur. Imò planè distinctis ut distinctæ materiæ dicti tituli à tit. de usufructu de servitutibus & similibus sunt locati sedibus. Rationabile autem censeo, Romanos compilatores hanc differentiam ingentem haud latuisse, quod cuivis materiæ singularem adscripserint locum. Asserendum potius, eos, ut Tyronibus omnem dubitandi aut seipso confundendi præscindant viam, improprietatem, quæ quoad vocem Domini usufructuario tributa alios facilè in errorum laqueos inducere potest, probè & subtili satis intentione annotasse. Appellant scil. Jcti usufructuarium quasi Dominum non una vice in jure nostro: præcipuè in L. 22. pr. ff. de aqua & aqua plu. Et apertissimè Romanos Legumlatore differentiam inter distinctissimas illas Juris in re species constituisse apparet ex L. 43. §. ult. ff. de furt. L. 19. L. 20. ff. de damn. infect. L. 30. ff. de noxal. act. L. 8. §. 4. ff. de Relig. & sumpt. fun.

X. Et hæc sunt fundamenta nostra, quibus nostram sententiam satis superq; corroborari posse confido. Nec adeò firma judico ea, quæ contrariæ sententiæ propugnatores sibi sufficientissimos imaginantur. Primò eadem argumento superius in ambiguitatis evolutione jam tum satisfactum, vocem nimirum Domini in latiori significato quandoq; acceptam reperiri, quatenus quodlibet Jus in re denotat. Unde in eo sensu & usufructus datur Dominium in L. 3. §. usufr. pet. Sed nobis non sufficit generalior illa denotatio,

tatio, ad specialem potius & propriam Domini significationem descendendum, ex qua mirificam jurium in re nasci distinctionem jam ante probatum dedi. Neq; improbabile est, si asseram explicationis gratia vocem Domini adjectam esse, & Dominium E. g. possessionis idem esse quod possessionem. Nec movet, quod de vindicatione rerum incorporalium asserunt dissentientes, concedo quidem, vindicationem quandoq; quamlibet juris in re assertionem denotare, illam tamen rejiciunt Doctores, rei vindicationis propriae sic dictae naturam subtilius ponderantes. Dominium potius & proprietatem rei, vindicationem tantum producere communi JCtorum ferè consensu decisum *S. 1. Inst. de Act. L. 1. §. 1. ff. de R. V.* In priori certè sensu non uno loco pro quavis actione in rem actioni in personam apposita positum reperitur *L. 25. pr. ff. de O. & A.* Et ita utraq; largior manu, servitutes & alias res incorporales vindicari posse, vi textuum ab adversariis adductorum, praecipuè quod & hypothecariae, à rei vindicatione aliàs immani quantum distanti re vindicare tribuatur *in L. fin. ff. de pign. act. L. 7. C. de O. & A.* Sed haec omnia desiderium accuratius naturas actionum scrutantium non exsatiare videtur, nec curiosae Romanorum subtilitati rudis hinc procedendi modus convenire censendus. Aliàs enim absurditatis aut inutilis & perditae frustra operae accusandi essent Romani, quod singulis juribus propria tribuerint nomina, Domini, servitutis, pignoris &c. Si distinctas ex iis actiones & effectus diversos nasci nolissent. At verò haec de nostris JCtis praedicare summæ improbitatis & extremæ ingratitude dixerim. Aliam itaq; actionem ex Dominio, aliam ex aliis juribus in re promanare nec Juris Tyronibus ignotum esse poterit. De Vasallo

verò & Emphyteuta quæ fuere subjecta, sapiunt con-
fusionem, quippe Vasallo & Emphyteuta tribui-
mus omninò Dominium, cujus efficacia ei feudum
& fundum emphyteuticarium ad successores trans-
ferre, abhibitis debitis requisitis alienare & ab alio
possessionem vindicare potest. Neutiquam igitur textus
allegati nobis obsunt, mirificè potius nobiscum con-
veniunt. Multò minus obstaculo esse potest argumen-
tatio à Dominio proprietatis ad dominium juris ducta.
Elegantissimè illam consequentiam refellit. *Dn. Habu*
de A. R. D. n. 1. verb. Dominium est jus. Ubi simul asserit,
metonymicè vocem proprietatis pro re ipsa non in-
frequentè acceptari §. 1. *§. ult. Inst. de Usufr.* Quid itaq;
prohibet dicere & in citatis textibus proprietatem rem
ipsam denotare. Et fortè non rejicienda *Bachov. ad Trent.*
l. Vol. 2. Disp. 20. Thes. 1. Lit. K. sententia: Dominium proprie-
tatis non dici oppositivè ad Dominium ususfructus, sed ad Domi-
nium plenum & per illud intelligatur alium Jus in re habere.

XI. Fortioris longè ponderis rationem à justo
Titulo & causa ductam judicat *Bachovius d. T.* Verum
omittunt ita argumentantes ea, quæ non sunt omit-
tenda, sed strictissimè adjicienda. Non quilibet Titu-
lus & causa nec quælibet traditio Dominium transfert:
Nè aliàs in ingentes absurdorum errorumq; laqueos
nos inducamus. Talis hic supponendus titulus &
traditio est, quæ sufficiens judicetur ad Domini trans-
lationem. Nunquam inficior servitutes legari, vendi
& aliis modis transferri posse inductus *L. 3. §. 2. ff. de Act.*
Empt. L. 3. pr. ff. de Usufr. §. ult. Inst. de Servit. præd. urb. iis
tamen modis non Dominium rei, sed aliud Jus in re
circa emolumenta hujus consistens transfertur. Ex
intentione agentium æstimandum quid Juris trans-
ferre velint, vel non; transferentem sc. tradere animo
conce-

207

concedendæ facultatis, quæ ipsam rei substantiam afficiat & liberam disponendi potestatem concedat. Sed hæc dubio procul cessabunt in venditione aut alia translatione ususfructus vel alterius servitutis in re aliquâ. Javoleni itaq; sententiam in *L. 55. ff. de O. & A.* hic ad partes vocare liceat. *In omnibus rebus, quæ Dominium transferunt, concurrat oportet, affectus ex utraq; parte contrahentium.* Optimè itaq; asserere possum, in translatione alterius Juris in re præter Dominium, non adesse affectum transferendi Domini; nisi eò absurditatis delabi velim, eum, cui jus quoddam in re aliquâ conceditur, majorem adipisci potestatem quam concedens voluit. Nec minus objecti ratio hic quam maximè habenda, quod res corporales præcisè Domini naturam desiderare superius latisimè probatum. Duo itaq; cum jam deficient requisita, quæ Domini quasi ingrediuntur essentiam, quomodo dici poterit servitutum aut pignoris transferri posse Dominium? Possunt insuper hic & ea repeti, quæ pro nostrâ stabiliendâ sententiâ de naturâ traditionis naturalem possessionem rebus incorporalibus denegatam præsupponentis superius adduxi. Nec major vis attribuenda argumento adversariorum ab effectu desumpto. Dicta equidem lex 23. non dicit, quemlibet illum esse Dominum, qui habet in rem actionem, sed potius, quod Domino in rem actio competat. Cum itaq; legis hujus sermo tantum sit de Domino, excluso usufructuario, creditore & reliquis, qui aliquod jus in re habent, impertinenter hic citatur, quippe quæ non probat, quod probandum erat. Causa itaq; actionis in rem tam Dominium, quam reliqua jura in rem esse possunt. Parvi etiam momenti illud erit, quod ultimò proponunt dissentientes; Per cessionem rerum incorporalium

C 3

lium nobis acquiri Dominium. Neutiquam enim id universaliter procedere arbitror. Sic enim tutela, libertas in Jure nostro cedi dicitur, quorum tamen Dominium esse cuilibet colligere facile est. *Ungepaue Exerc. 5. quest. 6.*

XII. Sufficiant hæc dixisse de primâ differentia nostræ parte nempe objecto Domini; restat nunc, ut & alteram paucis examinemus, quæ desumpta à formâ specificâ, per quam differt à reliquis speciebus Juris in re, & illam constituimus in vocabulo *Substantia*. Hæc enim nota est, à qua distinctio petenda. Siquidem hæc sola species Juris in re comparata est in ipsam rei substantiam, ut inde in cujuslibet Domini arbitrio positum sit, de re suâ pro lubitu statuendi atq; disponendi, eam alienandi imò & vindicandi à quolibet possessore per *L. 13. ff. de R. V. §. 1. Inst. de Act.* Reliqua verò jura in re, comparata sunt, non in ipsius rei *Substantiam*, sed *Accidentia* ejusdem & corporis *qualitates*. Non attendo hic accuratiorum quorundam, ut sibi videntur, sententiam, sibi persuadentium unicum tantum in re jus esse, nempe Dominium, quin potius cum *Magnifico Dn. Habnio in observat. ad Wesenb. Part. 2. ad Tit. de A. R. D. n. 3. & Disput. de I. Rer. & Nobilissimo Dn. Enoch Glefero in Dissert. contra Born.* constanter asseram, quinque dari species Juris in re: Dominium nempe Pignus, possessionem, servitutem & jus hæreditarium. Dominium quam maximè discrepat à pignore, quod tantum comparatum, in securitatis præstationem. Hinc creditori non Dominium, sed aliud aliquod Jus in re assignatur in *L. 19. pr. ff. de damno infect.* Quin tamen speciebus Juris in re sit assignandum pignus, nemo nisi Juris ignarus in dubium vocabit. Omne autem Jus in re producit actionem realem. Forma enim juris
in re

in re nihil aliud est, quam qualitas illa quæ immediatè & directò rem ipsam, postquam reverà jam acquisita est, afficit intrinsecus & qualificat ad producendos certos effectus. Intuitu illius Juris, quod quis in re quadam adeptus, huic certa & determinata conceditur actio; Omne siquidem Jus in re aptum natum producere certam & realem quandam actionem. Verum ut aliàs quandoq; Sic & hic ab effectu ad causam argumentari possumus, quoniam scil. peculiaris & rei vindicationi contra distincta ex Jure pignoris oritur actio, ideò etiam necesse, ut peculiare quoq; pignus sit jus in re diversum à Dominio. Appellatur autem illa actio generaliori nomine actio hypothecaria secundum *Bachov. ad Inst. de Act. §. 7.* aut accuratius cum Imperatore *in d. §.* in specie Serviana aut quasi Serviana. Hanc creditor instituere potest, juxta naturam actionum realium contra quemcunq; possessorem *§. 7. Inst. de Act.* Neutiquam tamen obesse potest *L. 16. §. 3. ff. de Pign. L. fin. ff. de Pign. act.* ubi dicitur actionem realem ex pignore esse speciem rei vindicationis. Omnis verò vindicatio præsupponit Dominium *L. 25. pr. ff. de O. & A.* ex antea enim dictis constat abundè, vocabulum vindicationis & actionem in rem quandoque Synonyma esse *§. 15. Inst. de Act. L. 28. de O. & A.* & æquipollere vindicationem actioni in rem, quatenus generaliter & confusè vocantur vindicationes & de hac vindicatione intelligendi etiam sunt textus citati.

XIII. Deinceps possessionem cum proprietate aliquid commune habere negat *JCtus in L. 12. §. 1. de Acquir. vel amitt. poss.* quoad identitatem scil. specificam. Hæc enim comparata saltem est in detentionem & proinde longè infirmius Jus ipsò Dominio. Neq; enim agens servianâ dicit, rem suam esse, ut rei vindicationis

nis formula exigit, sed fundamentum actionis suæ
quærit in Jure pignoris, quod acquisitum ipsi in rebus
alterius. Et quomodo quæso per rerum naturam
istiusmodi Jus Dominii nomine venire poterit, quod
pignoratæ rei Dominium semper penes debitorem
maneat, nec unquam ad creditorem transeat *L. 12 pr.*
ff. de distract. pign. L. 9. C. de pignor. act. Summatim, qui-
vis intentionem rem pignori supponentis examinatu-
rus ingentem hanc Dominii & pignoris differentiam
utraq; manu exosculabitur. De cæterò ratione gene-
ris & accidentium inter hæc duo in Nob. Dn. Hahnio
quadruplicem communionem esse dixerim. Et i. qui-
dem aliquid commune habent *ratione nature*, quia
utrumq; jus in re est. 2. *Ratione consequentia*, quia pos-
sessionem sequitur Dominium *L. 1. §. 1. de Acquir. vel*
amitt. poss. 3. *Ratione connexionis*, quia si ex causa Do-
minii à possessore & Domino transfertur possessio,
tunc non saltem possessio, sed & aliud fortius Jus,
nempe Dominiū transfertur. 4. Deniq; *ratione nominis*,
quod hæc duæ species nonnunquam pro Synonymis ha-
beantur *L. 78. de V. S. de quo latius supra.* Producit
autem possessio, seu ut rectius dicam, Jus possesso-
rium actionem realem, quæ Publiciana vocatur, &
competit possessori bonæ fidei ex Lege prætorii Do-
mini vicem per positivam juris prætorii fictionem
sustinenti ob prælationem respectu extranei ipsi meri-
tò concedendam *L. 138. ff. de R. I. contra quemcunq;*
alium possessorem §. 4. Inst. de Act. Concedere interim
necesse habeo, dari & rei vindicationem contra quem-
libet possessorem; maxima tamen restat discrepantia
inter Dominium ut causam rei vindicationis pro-
priam & possessionem dictæ actionis publicianæ fun-
damentum. Quod in illâ præstat Dominium, id in hæc
efficit

efficit possessio bonâ fide munita, svadens possessorem respectu extranei pro Domino habendum, ne fortè is, qvi rem accepit, cum damno ejus qvi rem illam bonâ fide acquisivit, modo æqvitati maximè repugnanti fiat locupletior. Sed superius dictum, actionis diversitatem & agentis intentionem & juris quò se fundat agens, varietatem producere specierum Juris in re multipliciter.

XIV. Nec minor servitutis & Domini hic deprehendenda discrepantia, ob Legislatricem Imperatorum juxta ac Jctorum autoritatem *in L. 13. §. 1. C. de Judic. L. 1. §. 3. ff. de Remis. L. 19. pr ff. de damn. infect.* Comparata quippe servitus non in ipsius rei substantiam, sed in ejus tantum emolumentum & utilitates. Et producit servitus ut peculiare quoddam jus in re peculiarem quoq; actionē, quæ confessoria & negatoria insignitur nomine, in cujus ipsiq; institutione longè aliud fundamentum supponit acturus quam rei vindicationem instituens. Scil. rem ipsam petit domini jure nixq, sed cui Servitus constituta in emolumento ac utilitate sibi aut suis prædiis conducente & peculiare quoddam jus in re tanquam causam Productivam præsupponente intentionis suæ positum habet fundamentum. Et natura igitur & intentio ac finis agentis ex Jure servitutis, nec minus fundamentum actionis singularem Domini & servitutis facilè subministrabit differentiam. Quinta tandem species juris in re Dominio contradistincta, hic venit defensitanda. Neutiquam asserere vereor, planè alienum esse ab ipsâ hereditate Dominium. Differunt utraq; specie & definitione; Hereditas quippe titulus universalis reputatur, unde & actio, qua hereditatem à quocunq; possessore petimus in digestorum ordine inter judicia universalia locata,

D sed

sed Dominium circa res singulares tantum occupa-
tum, hinc & actio ex eo fluens in longè diversâ locata
serie. Intentio igitur hæreditatem petentis & nostram
confirmabit sententiam, quod hæres agens non præ-
tendat Dominium, nec servitutem, nec possessionem,
nec pignus, sed jus quod defunctus ad eum transmisit.
L. 29. ff. de V. S. Unde formam Domini specificam
superius in rei proprietate posui, id est Dominium
tantum ad res proprias pertinere. Sed hæreditas &
alia continet, quæ propria defuncti non fuere *L. 19.
ff. de petit. hered.* Sic res pignori data defuncto ab ipsa
hæreditate non excluduntur. *L. 10. C. de pignor. Act.* Et
res commodatæ depositæ ad hæredem spectant, etsi
defunctus de earum proprietate sibi gloriari haud
potuerit. Differunt etiam Dominium ac possessio,
quod illud tantum comprehendat res corporales.
Hæreditas verò ex suo ambitu complectitur res incor-
porales. Imò & sine rebus seu bonis hæreditas con-
stare potest, per *L. 50. de hered. petit*; Dominium verò
neutiquam. Nec contradicunt nobis *L. 48. pr. ff. de
hered. Inst. §. fin. de hered. qual. & diff. L. 19. §. 3. ff. de Castr.
pecul.* quippe quæ nihil aliud insinuant, quam quod
hæreditas Dominium & hæres Dominus in latiori signi-
ficatu appelletur. Producit autem hæc species ut
peculiare quoddam jus in re & peculiarem actionem
realem quam hæreditatis petitionem jam tum appel-
lavimus. Differre autem immane quantum hæredi-
tatis petitionem & rei vindicationem nemo facile
inficiaturus, ut adeò diversæ species juris in re neces-
sariò hic videantur supponendæ.

XV. Videamus nunc de distributione Domini.
Quamvis enim Dominium in sese consideratum uni-
cum sit & numero, & substantia, nec in species dividi
possit.

possit *Arg. L. 14. §. 2. de Except. rei Judic.* ut rectè sentit
Giphanius ad §. 11. Instit. de R. D. Treut. Vol. 1. D. 15. Tb. 2. lit. G.
 diversas tamen qualitates habere dicit *Gothofr. ad L. 20.*
C. de pact. & proinde, si non in species perfectas ut rectè
monet Nob. Dn. Lud. in Exercit. Disput. 4. Tb. 4. in gradus
 tamen distribui poterit. Siquidem quam variis modis
 divisum sit Dominium, apud *Först. in Tract. de Domin. c. 5.*
 videre licet. Et potissimum quidem ratione causæ
 efficientis, apud Romanos duplex erat Dominium,
teste Theophilo, Bonitarium, & Qviritarium. Bonita-
rium quod quis in bonis habebat, unde & bonitarius
 Dominus dicebatur, sive ut *Vir Jctissimus Justus Meierus*
in Col. Argent. docet ad Tit. de A. R. D. n. 5. cum res alicui sim-
pliciter fuisset tradita, neq; tamen mancipata (i. e. quæ sine
certâ solennitate certis verbis libri-pende & quinque testibus
presentibus fuisset tradita Ulpian. de Domin. v. 2) usucapta, in
Jure cessa aut adjudicata per judicem. Qviritarium habe-
baris, ad quam res pervenerat Jure Qvirum vel per
 per mancipationem vel usucapionem, in Jure cessione,
 aut adjudicationem. Dividitur etiam ratione
 formæ accidentalis in naturale & civile. Naturale
 quod gentibus omnibus commune est, i. e. quod iis
 modis acquiritur, quibus gentes omnes in acqiren-
 dis rebus utuntur. Civile est, quod civium Romano-
 rum proprium est, unde etiam jus Qvirum appella-
 tur. Verum cum hæ divisiones sint æquivoci potius
 in sua æquivocata, imò ab Imperatore nostro Sacra-
 tissimo sint sublatae *in Tit. C. de nudo Jure Qvir. tollend.*
 meritò ab illis discedo. Retinens potius vulgatissi-
mam & quamplurimis Jctis approbatam divisionem,
 quæ illud ratione effectus distribuunt in Plenum, quod
 proprietati conjunctum habet emolumentum seu
usum, & minus plenum, quod iterum subdividitur in

D 2

directum

directum & utile. Directum, quando penes unum est
proprietas, qui Dominus proprietatis dicitur *in L. 10.*
§. 3. L. 49. de A. R. D. Utile, quando penes alium usus
& emolumentum est, diciturq; Dominus utilis, qua-
lis est Emphyteuta, item Vasallus, & alii, qui quamvis
plenum Dominium non habeant, tam forti tamen
jure in re feudali vel Emphyteuticariâ gaudent, ut id
ipsum juxta naturam Domini ipsam rei substantiam
afficiat, & ad aliud jus in re, quam Dominium referri
tutô nequeat. Quâ ratione etiam feudum & Emphy-
teutis cæteris requisitis intervenientibus alienari,
& ad hæredes transferri possunt, *ferè non aliô modô,*
quam quô Dominus de re propriâ disponere pro lu-
bitu potest.

XVI. At verò non frivolis penitus oppugnan-
tes hanc divisionem muniti videntur rationibus. Ab-
surdum scil. esse, rem esse in Dominio, & tamen eidem
servire, cum res sua juxta principium juris nostri ne-
mini serviat. *L. 5. pr. ff. si usufr. pet. L. 26. ff. de Servit.*
Præd. Urb. Hæc enim omninò forent dicenda, si ei,
cui usufructus alicujus rei concessus, speciale assigna-
verim Dominium. Verùm nobis hic non sermo est
de usufructu ut servitute personali, sed de eò, qui
naturaliter sequitur Dominium. Neq; audio hic con-
tradictores hanc divisionem ex eo planè rejicientes,
quod nova sit, & apud veteres Jctos nusquam repe-
riatur nec ullo juris nostri fundamento nitatur.
Concedo quidem novam esse, nec ullum textum in
jure nostro reperiri, ubi divisionis hujus mentio fiat,
nihilominus tamen retinere eam cogimur, nulla alia
ratione moti, quam quod ita consuetudine & Practi-
corum consensu introducta, imò & facilioris explica-
tionis gratia adinventâ sit. *Utendum enim planè sermone*

ut

ut nummo cui publica forma est, ait Quintil. L. i. Orat. c. 6.
 Nec facile recedendum ab iis, quæ certam interpreta-
 tionem hæcenus habuerunt *Arg. L. 37. de LL.*

XVII. Neq; obicem ponit ratio ex alio planè
 fundamento petita. Actionum hæc divisionem in
 Jure nostro esse, non Domini. Admitto facile, pro-
 pterea quod utilis actio in rem prodita est, non statim
 Dominium quoq; utile inde appellari, aliter quippe
 in jure explicata reperitur utilis actionis quidditas.
 Interim tamen Doctores fortè in hæc divisione confin-
 genda eò respexerunt, quod, dum deprehenderint
 penes Vasallum & Emphyteutam plenissimam rei uti-
 litatem positam nudâ proprietate penes Dominium
 relictâ, & illi utilitati accedat insuper Jus vindicandi,
 etiam contra ipsos Dominos directos, aliquod Domi-
 nium ipsis necessariò sit assignandum. Tandem nec
 debitâ gaudet firmitate, quod ex *L. i. §. i. ff. si ager vectig.*
 adducitur. Videtur enim vocabulû Domini in poten-
 tiori ibidem à Jcto acceptari sensu, quatenus tam
 proprietas, quàm emolumentum alicui competit;
 aut, quod accuratius Jctus fortè diversimodè Emphy-
 teutam considerat; ita, ut relatione ad Dominum
 habitâ, propter annuæ pensionis præstationem con-
 ductori & colono videatur comparandus, sed respectu
 aliorum effectuum omninò Domini sustinet vicem,
 quò fortè spectat, quod Emphyteusis in *§. 3. Inst. de Locat.*
& cond. cum locatione & venditione conferatur.

XVIII. Restat & alia famosissima Jctorum di-
 visio itidem ab effectu desumptâ, quâ Dominium aliud
 irrevocabile, quò res alicujus ita propria fit, ut nun-
 quam sine facto illius ab eò ad alium transferri possit:
 aliud revocabile, quod non perpetuò durat, sed ali-
 quando recedit ab eo, qui id modo habuit per *L. 66.*

de R. V. Neq; tamen eò ipso mutari naturam illius, sed
verum interim atq; propriè sic dictum manere Domi-
nium, probat idem antea citatus textus. Fit enim hoc
per accidens, quod secundum Philosophorum doctri-
nam substantiam neutiquam mutare potest. Contingit
autem quandoq; revocari Dominium vel in con-
tractu emptionis & venditionis, si scil. emptor acce-
perit rem venditam sub pacto de retrovendendo, *Wiederkaufflich*.
Tale Dominium revocabile quoq; possidet bonæ fidei possessor,
qui supervenienti Domino & vindicanti rem restituere tenetur
L. 48. pr. ff. de A. R. D. Revocabile quoq; est Dominium si hæres institutus
hæreditatem restituere rogetur, aditâ enim hæreditate
dum vivit, verus est Dominus. Nec minus revocabi-
liter possidet Dominium is, qui sub conditione aut ad
certum tempus tantum proprietate gaudet, tunc enim
adimpleta conditione vel tempore finito cogitur rem
restituere per textum elegantem *L. 66. de R. V.*

XIX. Præcognitâ hætenus definitione & divi-
sione, ordinis ratio exigere videtur, ut tandem deve-
niam ad nobilissimæ hujus materiæ effectum, qui qui-
dem potissimum in eo consistit, ut, cum quisq; rei suæ
moderator & arbiter sit idoneus, non solum re suâ
libere uti frui, prout jura permittunt. *L. 21. C. Mand.*
sed etiam de eâ pro lubitu disponere possit. Adeò
quidem ut, si velit, etiam in mare projicere res suas id
ipsi non censeatur prohibitum. *L. 85. de Condit. & De-
monst.* Et si qua fortè ab aliquo impeditus fuerit Do-
minus, quo minus re suâ uti potuerit, potest contra
eum actionem injuriarum instituere. *L. 13. §. 7. ff. de
Injur. & Fam. Libel.* Repugnaret enim id ipsum Juri &
naturali æquitati, quod sit contra libertatem ab ipsâ
naturâ

712

naturā datam rei Domino, ut re pro suā voluntate non
utatur *L. 9. C. de Judais*. Interim illud ipsum haud in-
ficiamur, illud arbitrium & moderamen, seu ut rectius
dicam, Liberam dispositionem ad legis præceptio-
nem aut permissionem tantum demensurandam. Ne-
que tamen illa de re suā disponendi libertas ullam in-
de patietur jacturam: quod libertas omnes haud re-
spuat limites, sed certis inclusa cancellis talis haud
desitura *Arg. §. 1. Inst. de l. Perf.* Ideò quippe Legum
servi libenter sumus, inquit *Cic. pro Cluent.* ut liberi esse
possimus. Neq; aliud velle dicimur, quam quod ju-
re volumus *Arg. L. 15. ff. de Hæred. Instit.* De cæterò an
liberrimam illam disponendi de rebus suis cuivis Do-
mino competentem facultatem Princeps jure Impe-
rii, quod à DEO ipsi in bona subditorum concessum,
impedire aut restringere possit, adhuc maxima pende-
lis. Obrepat enim pessima ea sententia, Principibus
fortè blandiendi causa, nonnullis, dictitantibus inde
juri tributam Principi, & ex plenitudine potestatis
concessam etiam extra publici boni & necessitatis le-
gem in bona privatorum grassandi licentiam, tum
quod totius mundi Dominus sit *L. pen. ff. ad L. Rhod. de
Jactu.* & bona omnia ipsius sint *L. 3. C. de quadrien. præscr.*
tum quod ipse placitum legis vigorem habeat & ita
pro arbitrio constituere possit, quicquid velit *Arg. L. 1.
ff. de Const. Princ.* At verò concedimus quidem, Princi-
pem (cum grano salis hoc intellecto dictorio) mundi
Dominum esse, per text. Citat. Sed non eā ratione, ut
inde Dominium singulis in res privatas competens
devorare aut sibi arrogare possit, sed respectu Juris-
dictionis ac protectionis, quam super mundo habet,
aut ut subtilius dicam Jure Imperii. Neq; legem 3.
C. de quadrien. præscript. tractare de bonis privato-
rum,

rum, sed potius de bonis Principis patrimonialibus ipse contextus abunde ostendit, & jam dudum illud observatum à Subtilissimo *Dn. Bachovio ad Wesenb. & dubitante alias Habnio ad Wesenb. de A. R. D. n. 6. §. Princeps. Rectius ergò Sen. L. 7. de benef. c. 5. sub optimo Rege omnia Rex Imperio possidet; singuli Dominio.* Neq; delicta à subditis commissa præbent Principi facultatem bona ipsis auferendi, modò damnati de Jure novissimo habeant descendentes aut ascendentes in tertio gradu *Nov. 134. c. ult.* Nisi fortè crimen læsæ Majestatis sit commissum, quod committentem ob insignem atrocitatem omnibus suis boni privat. *L. 5. pr. C. ad L. Jul. Majest.* Interim non inficior, dari & quamplures alios casus, in quibus confiscatio bonorum sibi locum vindicat, qui videri possunt partim apud Criminalistas, partim apud Commentatores ad *Tit. de bonis damnat.* Neq; inficiamur beneplacitum Principis vigorem legis habere, si illud intellectum velis de eâ voluntate, quæ mensurata secundum præscripta legis divinæ ac naturalis. Non enim quodvis placitum, sed illud demum, quod juri ac legibus divinis consentaneum est, nec in læsionem alterius tendit, vigorem legis habere dicta *L. 1. intendit.* Ponderasse & hoc probè Antigonum Macedonum regem, digna ipsi regio fastigio arguit vox, quæ cuidam dicenti, omnia regib; justa honestaq; esse, integerrima illa occurrebat responsione: *Barbarorū duntaxat regibus omnia justa & honesta sunt; At nobis ea tantum honesta sunt, quæ honesta sunt sui scil. naturæ & ea tantum justa, quæ justa sunt.* Nec aliud intendit piissimum & elegantissimum Papiniani dictum *in L. 15. ff. de Condit. Instit.* Illa saltem principem facere posse, quæ honestè potest, si quidem quæ facta lædunt pietatem existimationem, verecundiam nostram & (ut generaliter dixerim) contra bonos mores fiunt, nec

nec facere nos posse credendum est. Et quamvis etiam Principi in omnes & omnia demandata sit potestas, ita, ut mandata ejusdem nec ullo prætextu, citra extremam impietatem & sacrilegium propè violari à quopiam queant, nec subditi principi rem auferenti resistere, aut vires contra eum experiri debeant. Missi tamen sunt à DEO non ut universi hujus turbatores, sed ut communes ac strenui omnium rerum conservatores. Et impositus est Majestati gladius, justitiam ut observet ac propugnet, & omnia quæq; mala avertendo, omnes, quibus præest, felices atq; florentes reddat, omniq; studio atq; ope id agat unicè, quò communi bono inservire possit; ut indè à patientiâ subditorum, aut interdicta eorum resistantiâ ad principis potestatem non liceat sumere argumentum, ei pro lubitu quæq; faciendi concessam licentiam. DEUS enim est, cui tanquam superiori, administrationis suæ ab ipso concessæ, rationem demum reddere tenetur.

XX. Afferunt ulterius *L. 1. Sam. c. 8. v. 1. & seqq.* quo textu suam sententiam probare conantur: Verum frustra. Cum verò hoc negotium ad sacræ Scripturæ interpretes primariò spectet, meum illud non faciam; interim tamen Samuelem hoc ex ore DEI irati locutum fuisse & jus ac potentiam illam Regis tanquam pœnam temeritatis populo Israelitico prænucciasse cum Fibigio *Semidecad. Jurispubl. Semidecad. 3. quæst. 2.* Klockio *de contrib. cap. 1. n. 19. 20.* Bodin. *de Republ. Lib. 1. c. 10. pr.* Zepper *in explic. LL. Mosaic. Lib. 4. cap. 8.* Nicolao Caussino *de Regno DEI cap. 34.* affirmare ausim. Ulterius, ut dissentientes suæ opinionis aliquos sibi conciliare possint suffragatores corroborare illam conantur textibus *l. Civ. ut est l. 11. de Evict.* Argumentum quoq; desumunt ex *L. 15. §. 2. ff. de R. V.*

E

Cum

Cum verò textus hi tantum loquantur de bonis hosti-
bus ademptis, quorum respectu non ut princeps, sed
ut victor (in cujus potestate ea omnia sunt, quæ in
bello capiuntur) consideratur, impertinenter eos
citatos arbitror, quin potius ipsius proprium esse de-
bet, Jus suum cuiq; tribuere §. 3. *Inst. de I. & I.* & lex
naturæ, Principi æquè servanda, velit, ne quis cum al-
terius damno fiat locupletior *L. 14. de Condict. indeb.*
Nullo itaq; Jure principi concessum esse existimo, ut
subditis suis bona acquisita auferre possit per *L. 11. de*
R. I. L. 2. 3. & 7. C. de Prec. Imp. off. L. ult. C. si contra jus l. util. publ.
L. 10. C. de SS Eccles. Nisi fortè necessitatis lex ipsum
impellat, aut utilitatis publicæ ratio diversum svadeat.
Ut si fortè domus alicujus subditi aut suburbia mœ-
nibus ita sociata cohæreant, ut ex his incendium vel
insidias hostium vicinitas reformidet, tunc principem
posse jubere ea demoliri, confirmat *L. 14. C. de Oper.*
Pub. Interim ut damnum quod publicæ rei causa alter-
uter subditorum percipit, ut ex publico resarciatur,
curare convenit Principi *L. 13. §. 1. ff. Com. Præd.* Verum
nolo illam sententiam pluribus hic perstringere, nè
actum ab aliis jam diu agere videar. Vertendus po-
tius stylus ad alium & elegantissimum Domini nostri
effectum, quo Domino alienandi liberè & bona sua
sine ullo impedimentò ad alium transferendi tribui-
tur facultas. Regula Juris est: Rem alienare posse
illum, qui Dominus est, & nihil tam conveniens esse
naturali æquitati, quàm voluntatem Domini volentis
rem suam in alium transferre, ratam haberi §. 40. *Inst.*
de R. D. Verùm hæc regula, ut aliàs, ita & hic maxi-
mam patitur exceptionem, siquidem nec Dominum
semper alienare res suas posse exemplo hic se nobis
Maritus sistit. Ille enim quamvis per traditionem rei
dotalis

dotalis Dominium accipiat per §. 41. *Inst. de R. D.* nec ullo modo Dominium ejus ipsi denegari possit per *L. 1. L. 13. §. 2. ff. de Fund. dot.* nihilominus tamen illud ita restrictum per *L. Jul.* ut regulariter alienare rem dotalem prohibeatur, *princ. Inst. de his quibus alien. licet vel non.* Exci- piuntur quoque à prædictâ regula illi, qui quamvis Do- miniô alicujus rei non gaudeant, facultas tamen alie- nandi ipso jure illis conceditur, qualis est creditor. Hic enim licet Dominus pignoris sibi suppositi non sit; alienare tamen cæteris paribus eum illud posse, constat ex §. 1. *Inst. quibus alienare licet vel non.*

XXI. Impedit quoque liberrimam hanc alie- nandi facultatem fragile atque infirmum pupillaris æta- tis consilium *L. 1. ff. de Minor.* ita, ut pupillus sine auto- ritate tutoris & decretô judicis, quamvis ipsi Domi- nium rerum suarum neutiquam denegari possit, de rebus tamen suis disponere easque alienare non possit per §. 2. *Inst. quibus alienare licet vel non. L. 15. ff. de Solut.* Excluduntur quoque ab hac alienandi facultate Furiosi, qui, quamvis rerum suarum Domini sint, nihilomi- nus, cum principis facultatis animæ functione depra- vati sint, & evidenti furoris rabie laborent, absenti- bus curatoribus omnia frustra agunt. Idem dicendum de prodigis, qui etsi compotes mentis sint, nihilomi- nus ob ludicram suarum rerum administrationem furiosum nasciscentes eventum aliorum consilio in- digent. Undè & in *L. 40. ff. de R. I.* æquiparantur fu- riosis. Nec denique mente captis suarum rerum alie- natio competere potest. Etsi enim illis Dominium denegari haud possit; cum tamen itidem tranquillâ mentis alienatione laborent (licet furorum extrin- secus non prodant, & vehementior morbi sit vis in furiosis, quam mente captis) merito ipsis hæc alie- nandi

nandi potestas ipsò Jure interdicitur. Producit de-
niq; Dominium & illum effectum, quod si fortè pos-
sessionem rei suæ quis amiserit, vi & Jure Dominii in
re illa sibi competentis eam à quocunq; possessore
vindicare possit. *L. 9. in fin. L. 23. L. 66. ff. de R. V. L. 4. 11. 12. 14.
C. de R. V.* Sed præsentissimum illud remedium &
cuius Domino ferè obvium, rei vindicationis à Jctis
insignitum nomine, ulteriori ponderare operâ meri-
tò super sedeo, quod ingentes in ingentibus Juris
nostri commentariis de eo extent commentationes.

XXII. Præterea cum Reipub maximè inter sit,
ne Dominia rerum maneant in incerto *L. 1. ff. de Usucap.*
Neve privatorum bona diripiantur, in eo ultimo ac-
quiescit sine Dominium ut constituta rerum proprie-
tate, scaturigines litium contentionumq; obstruan-
tur & suo quisq; tutò & securè uti frui possit. Post-
quam enim Dominandi libido invaserat gentes & na-
tura nihil fermè vehementius appeteret quam pro-
prietatem rerum. Hinc & dictamen rectæ rationis
svasit utile & necessarium societati humanæ tran-
quillè conservandæ esse, ut quilibet suum in pace &
securitate omnigenâ possidere queat. Summo igitur
Jure & meritò bonorum communionem, quippe
quæ infinita statui & Reipub. afferret incommoda &
detrimenta, improbamus, suffulti post alia & eò, quod
& ipsis Jctis sæpius dissidiorum mater visa fuerit,
præcipuè in *L. 77. §. 20. ff. de Legat. 2. L. 26. ff. de Serv. urb.
Pred.* ut indè etiam leges neminem cogant permanere
in communiione *L. fin. C. commun. divid.*

XXIII. Restat saltem, ut, consideratâ hætenus
Dominii naturâ ejusdem contraria ac destruentia ad
partes paucissimis traham. Quemadmodum autem
nihil humani in statu suo manet, sed tyrannide qua-
dam

dam temporis mutatur, nihilq; tam naturale est teste Ulpiano in *L. 35. de R. l.* quam eo genere quidve dissolvere quo colligatum est, ita etiam Dominia rerum non semper firma stabiliaq; manent, sed & iis modis desinunt esse quibus & acquiruntur *L. 1. ff. pro de relictis*. Ut enim fera bestia per occupationem sunt occupantium & Dominio nostro subjiciuntur; ita etiam si aliquando custodiam nostram excedunt, & in naturalem libertatem se recipiant, iterum cedunt occupanti, & ita in nostro Dominio esse desinunt. Et hoc procedit quoq; quoad reliquos ferme acquirendi modos tam de *l. Gent.* quam de *l. Civ.* quos quod minus presentis labori subjiciam propositi svadere putaverim rationem. Deinde amitti alicujus rei Dominium delicto potest, si qua forsitan gravius aliquod ab aliquo sit perpetratum *Tit. C. de bonis prescript.* Item, si factum aliquod a Magistratu sub poena privationis bonorum sit prohibitum *L. pen. § ult. C. de Rescind. vend.* vel etiam si is, cui beneficium aliquod collatum est, ingratus extiterit erga donatorem, tunc enim, ne sic injuriam aut etiam jacturam passus videretur, licentia commissa est donatori ab Imperatore nostro *in §. 2. § 3. Inst. de Donat.* rem donatam revocare. Nec aliter res comparata cum filio emancipato, qui excessu patriam potestatem per *L. unic. C. de Ingrat. lib.* Dominium quoq; morte perimitur, mors enim omnia solvit *Nov. 22. c. 20.* Et ideo personam sublatam, frustra de ejus juribus quaeritur. Amittit quoq; Dominium illius loci quem quis illatione mortui religiosum efficit. Cum enim loca religiosa divini juris reputentur, & iis, quae in nullis bonis prohibentur, assignentur *§. 7. Inst. de R. D. L. 6. §. 2. ff. eod.* Ideo non potest non insignis aliqua mutatio suboriri, si aliquis in locum proprium

215
mortuum quendam intulerit. Jam cuius concessum
Jus, propria autoritate locum religiosum faciendi,
modo vel plenum loci habeat Dominium, vel si pro-
prietatem tantum cum consensu usufructuarii id ex-
pediat *L. 2. §. 7. & 8. ff. de Relig.* vel si usumfructum
tantum, consensum proprietarii quoque adhibere de-
bet. Sed alibi hac de re latius. Sufficiat repetiisse per
illationem mortui aliquem locum, in quo ille illatus,
humano eximi commercio.

XXIV. Nec obesse puto, quod loca religiosa
exinde censi possint Dominio nostro subjecta, quod,
ut quotidiana testatur experientia, undique ferme certa
pecuniae summa pro locis sepulchrorum in templis
aut coemiteriis exsolvatur. Abolendam hanc consue-
tudinem & radicibus extirpandam *in c. 13. X. de Sepult.*
censet Pontifex. Irreligiosum enim esset venalia esse
ejusmodi loca, aut ex mortuorum cadaveribus quolibet
modo lucrum vari. Interim, si consuetudine
alicubi receptum, ut pro exequiis mortuorum ali-
quid conferatur, eam ut piam ac laudabilem servan-
dam judico, non modo, quod Ecclesiae sustentatio
& coemiteriorum conservatio inde promoveatur;
Sed etiam, quod exinde non minimam alimoniarum
partem expectare habeant clerici. Ex hinc tamen
non infertur, locum illum privato subjici Dominio,
sed manet omnino religiosus. Neque enim tam locus
quam jus inferendi mortuum in eum locum, per
illam pretii solutionem acquisivi. Sed ipse locus re-
ligiosus, cum Jure inferendi in eum non est confun-
dendus. *Arg. L. 6. C. de Relig.* Multo magis sententiae
nostrae adversari videtur, quod in quampluribus Juris
nostri locis sepulchra vendi posse positum reperitur,
praecipue *in L. 22. L. 24. ff. de Contrab. Empt. L. 10. ff. de
Relig.*

Relig. L. 53. §. 1. ff. de Act. Empt. Verum ipsimet Jcti s. ipsos abundè explicant, sepulchrum eo casu accessorii obtinere vicem, quod conformandum natura principalis. Neq; enim novum multa cum universitatis annexa rebus transire solere, quæ tamen sigillatim alienari aut vendi nequeunt. Argumentum esse potest c. 7. X. de Jure Patron.

XXV. Ultimò & huc non immeritò referenda venit quæstio illa satis elegans: *Si rem quãdam amiserimus, an & ea statim pro derelicto sit habenda Dominiumq; illius amissum dicendum sit?* Olim quidem inter Antiquos Jctos maxima exortalis est. Numne statim à facto abjectionis res pro derelicto habenda sit & in Dominio nostro esse cesset, an tunc demùm si ab altero fuerit possessa. Proculiani sibi persuasum habuerunt, tam diu res manere Domini, donec ab alio fuerint possessa. Sabinus autem statim à facto abjectionis res pro derelicto habuit, cujus sententiæ, cum & ipsemet Imp. ad stipulari videatur *in §. 47. Inst. de R. D.* dum eas res pro derelicto habet, quæ Dominus ea mente abjecit, ut in numero rerum suarum esse nolit, nec requirit possessionem alterius, meritò & nos ei calculum adjicimus. Cum Imperator autem præcisè requirat *in dicto §. 47.* mentem & animum abjiciendi, exindè facilè apparet ea pro derelicto neutiq; reputanda esse, quæ fortuitò amissa sunt, veluti quæ forsitan de rheda currente collapsa, aut summo capitis periculo navis levandæ & naufragii evitandi causa ejecta sunt, & proindè nullius Dominio subjici possent, quippe quæ non eâ intentione abjecta sunt, ac si in numero rerum suarum amplius habere nolit per *§. 47. Inst. de R. D. L. 2. in fin. ff. ad L. Rhod. de Jactu.* Illudque

que confirmat *Julianus in L. 58. ff. de A. R. D. L. 21. §. 1. de A. I. A. Poss. L. 8. ff. ad L. Rhod. de Factu.* Duo itaq; requiruntur, ut res pro derelicto habita censi possit, ut animus abjicientis sit directus in amissionem, & ipsum abjectionis factum. Ultraq; id præstant, quod alterutri eorum divisim considerato denegatur. Contrariari autem hisce videtur *Ulpiani responsum in L. 43. §. 11. ff. de Furtis*, quos tamen textus optimè conciliat *Bachovius ad Inst. Tit. de R. D.*

XXVI. Atque hæc sunt, Lector Benevole, quæ de Dominio tanquam præstantissimo fortiori; Jure in re in præsentiarum exponere libuit. Quamquam enim arduum nimis susceperim negotium, omnesq; meas excedens vires, ut indè hujus materiæ præstantiam, in quantum mereatur, dignè satis enucleare velle, divino ferè egeat ingenio; neminem tamen hunc conatum mihi vitio versurum confido, probè considerantem vel delineasse quandoq; sufficere ea, quæ ingenii excedunt captum. Tuum interim est, Amice Lector, si qua fortè minus accuratè apposita sint, illis nihilominus album calculum adjicere & condonare quædam juvenili ætati, à quâ maturum aliquid & absolutum petere, haud æquum foret, quippe cui ad laudem sufficere potest vel conari saltem præclara.

Domino Dominantium
immortales agimus gratias.

os (*) os

Artificem

Artificem si laudat opus, quis dicere nolit
 Sat laudatorum jam superesse Tibi?
 Vix animi dotes facundo Tuilius ore
 Exprimeret melius, quam Tua charta facit.
 Jam Tua non solum censetur origine gentis
 Nobilitas, atavi quam peperere Tibi:
 Nobilior mens est veris virtutibus aucta,
 Quam potes acceptam jure referre Tibi.

gratulab. pos.

PRÆSES.

Est hic fructifera suavissimus arboris usus,
 Juxta oram qua consita ripa;
 Floribus ut primum, redeunt cum gramina campis,
 Captet vere novò mortales:
 Post ubi consenuit, maturis frugibus, æstas,
 Fœnore multiplici, gravi data
 Jucundos pariat fœtus: Ni fallor, Amice,
 Tu poteras tali assimilari.
 Hactenus egregias nam te quasi trudere gemmas
 Vidimus, & florere deinde;
 Nunc etiam raros nobis das cernere fructus,
 Partus ingenij felices.
 Perge bonis avibus porrò: Sic premia tandem
 Accipies permulta laborum.

Nobilisf. Dno Respondenti
 Amico suo singulari
 h. f.

Christianus Augustus, L. B.
 à Friesen.

F

In

In
Disputationem
GENEROSI ADOLESCENTIS,
CUNONIS FRIDERICI
à Bodenhauseu / Eqvit. Brunsv.
DOMINIUM

explicantem.

Absconditus si Sol lateret perpetim
Undis, amor nullus foret mortalibus.
Sic non placet, qui dona sua non publico
Ostendere satagit, sed imis tenebris
Tegit. Foràs prodenda Virtus sedula est.
Quod dum facis, CUNO, hocce scripto publico
Pererudito, prodis indolem tuam
Parente Teq; dotibusq; nobilem
Propriis, probasq; publico Te per tuam
Industriam raram *Dominium* tam benè
Et tam severè & tam politè cum explicas.
Robusta quæ præstabit ætas, excutit
Juvencior, præstatq; se dignam, decus
Quæ subeat olim splendida, Vir splendidus.

Quod auguratur

Constantinus Ziegna, S.S. Th. D.
& P. P.

Ad

Generosum ac Nobilissimum Juvenem

CUNONEM FRIDERICUM

à Bodenhauseu / Eqvitem Brunsvicensem,

Suum

publicè De DOMINIO disputantem.

plebeja

Plebeja mens, viliq; ducens sanguine
 Vulgaris indoles genus, vulgaria
 Sectatur, & plebeja studia amplectitur;
 Sed nobilis, grandiq; fervens impetu
 Magnus animus, divinam originem sapit,
 Sibiq; par, plus semper ultra cogitat,
 Et arduis defungitur negotiis,
 Per summa raptus quaq; spatia gloria.
 Talem tibi concessit equus arbiter
 Mortalium, FRIDERICI CUNO, spiritum
 Humanioribus eruditum literis
 Primum, docendum exceptit historia fides,
 Et ars regendi subditos, & Principum
 Potentiam, sceptrumq; firmandi ac thronum.
 Nunc traditum civilis eloquentia
 Moratur, & venerabilis te Jurium
 Prudentia, & responsa distinent Patrum.
 Mox publicam scandis cathedram, & differis,
 Quid summa rerum, & unde sit, cui competat,
 Quos terminos, quos habeat illa limites.
 Hac, stemma nobile, si potest quicquam, probant,
 Hac, quo Parente vitam ceperis, docent.
 Sic fortitudo pariter & vultus minax
 Produunt Leonem: Sic iter sublimius,
 Patiensq; solis oculus, & pinna ignea
 Testantur Aquilam: sic equum pugna notat
 Ardor, sonusq; vocis, & alacritas pedum.
 Spectamus illos & stupemus impetus,
 Omenq; capimus, tanta si Juvenem juvant,
 Quanta Patria olim prestiturus sis senex.

Otho Prætorius, P. P.

F 2

Die

. D.

M

lebeja

649
Je Tugend ist es recht / die einen Edel macht /
Und soll der angeerbte Schein
Von Jupiter und Hercules seyn /
Muß Ihn der Tugend Glanz entreißen dunkler Nacht.

Drumb / werther Gönner / hat Er (nicht wie mancher meint /
Daß Kunst den theuren Adel lähmt /)
Der Wissenschaft Sich nicht geschämt /
Liebt Arbeit und erküßt was Ehr zu bringen scheint.

Nun b rieht Er aus dem Schranck weist Seinen Adel recht /
In dem der Greissen Ahnen Liecht /
Durch seinen Muth vermehrt anbricht /
Glück zu dem Edlen Sinn / so ziert man Sein Geschlecht!

Dieses schrieb aus Glückwünschendem Gemüthe
Seinem vielgeneigten Freunde zu Ehren

Michael Friederich Lederer /
Vender Rechten Licentiatus.

ULB Halle

3

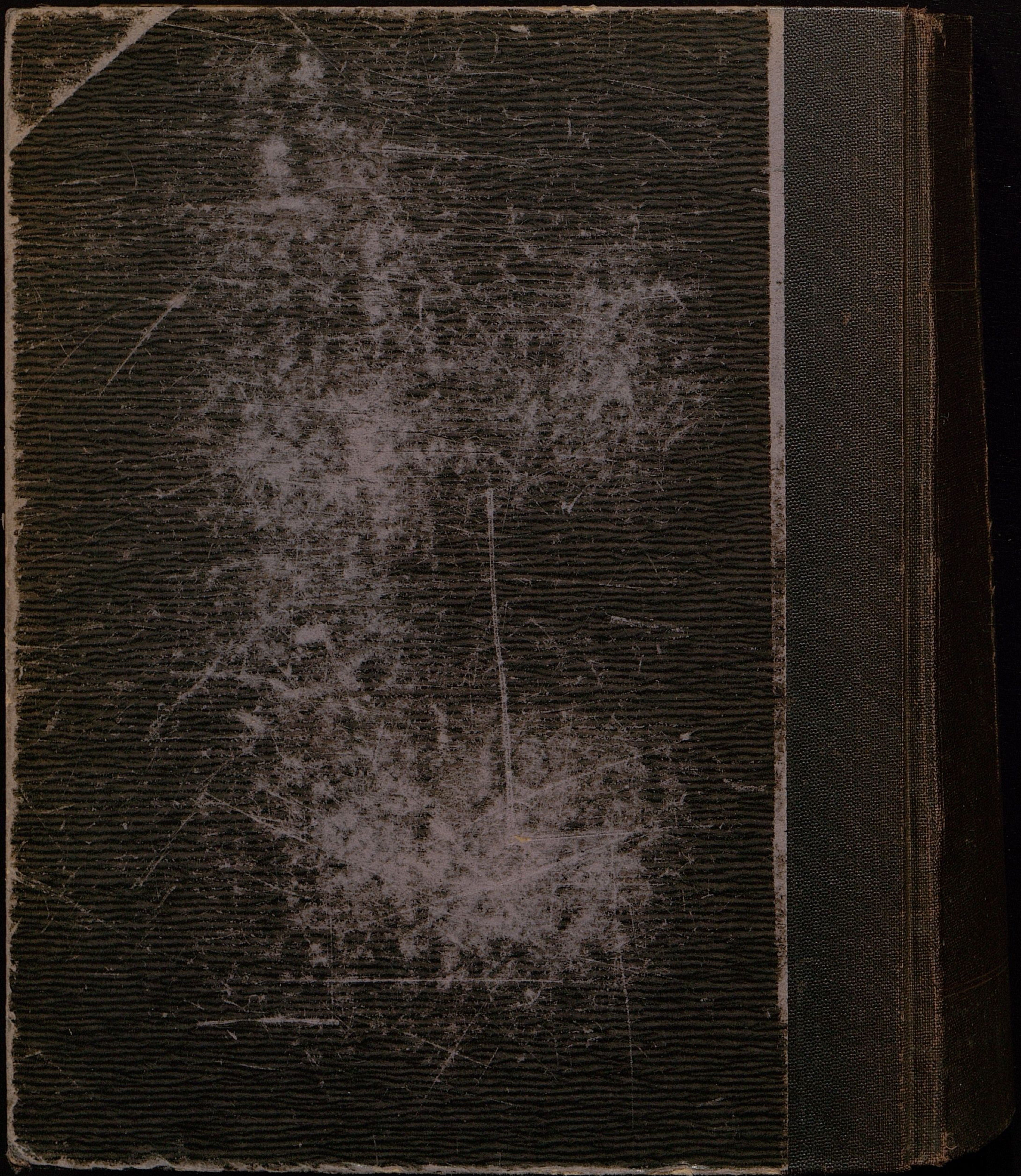
002 618 818

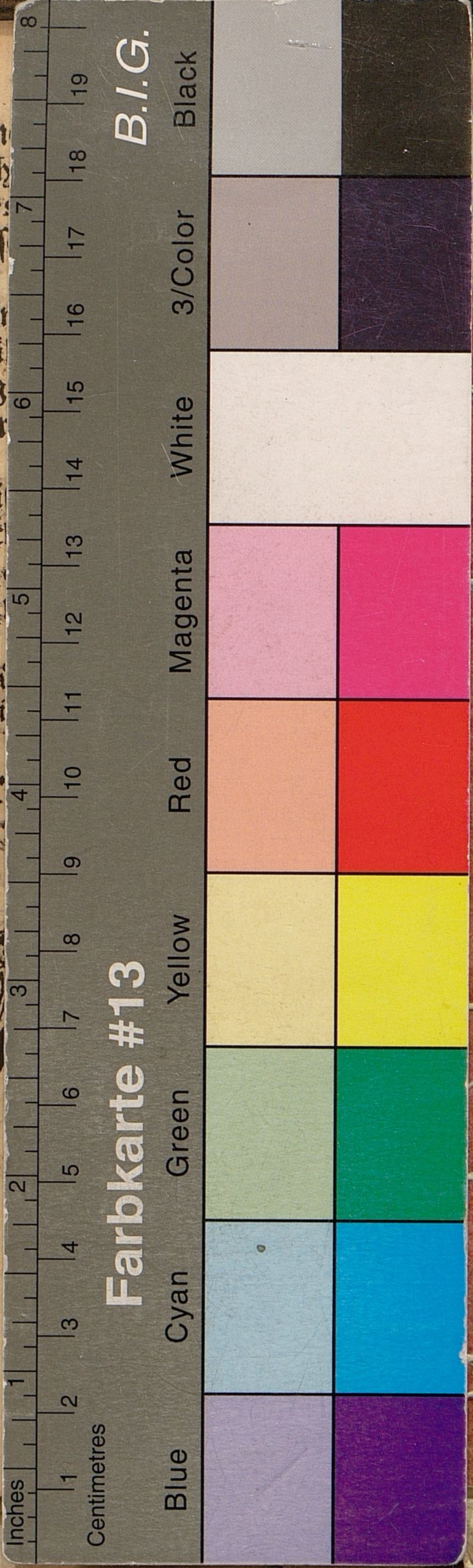

Sb

VDA

1505.

1663

λ.
397

26

48

FELICITER!
DISCURSUS JURIDICUS

De
DOMINIO,

Quem
Consensu Magnifici Jctorum ordinis
PRÆSIDE

RECTORE MAGNIFICO

VIRO

Nobilissimo, Consultissimo, Excellentissimo

DN. CHRISTIANO KLENGELIO,

Jcto & Antecessore Celeberrimo, Curia Electoralis,
Consistorii Ecclesiast. Scab. & Facult. Jurid.

Assessore Gravissimo,

Domino, Praeceptore ac Patrono suo

æternum colendo

Publicè defendet

AUTOR

CUNO Friederich von Bodenhausen/

Nobil. B.

In Auditorio Jctorum

Ad d. Julii.

Wittebergæ, Literis MICHAELIS Wendt/

Anno MDC LXIII.